

Zorbalık Davranış Etilim Ölçesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zorbalık Davranış Etilim Ölçesi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33624>

Özet

Zorbalık Davranış Etilim Ölçeği (ZDÖE), ilköretim ikinci kademe öğrencilerinin zorba davranışlar sergileme potansiyellerini ve etimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz bildirimli bir ölçme aracıdır. Ölçek, 2006 yılında A. Satan tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Bu araç, öğrencilerin okul ortamındaki fiziksel, sözel ve ilişkisel zorbalık potansiyellerini değerlendirmeyi ve bu etimlerin okul türü gibi sosyo-demografik değişkenler ile olan ilişkisini incelemeyi hedeflemektedir. Ölçeğin geliştirilmesi, **zorbalık** davranışın erken tespiti ve önlenmesine yönelik akademik çalışmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

zorbalık, davranış etimi, okul zorbalığı, psikometrik araç, ilköretim, öğrenci değerlendirmesi

Yazarlar

A. Satan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköretim ikinci kademe (ortaokul) düzeyindeki öğrencilerde gözlemlenen veya potansiyel olarak var olan **zorba davranış** etimlerinin sistematik bir şekilde değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme, risk altındaki öğrencilerin belirlenmesine ve okul yönetimlerinin bu durumlara yönelik önleyici müdahaleler geliştirmesine olanak tanır.

Ayrıca, ölçek, zorbalık etimlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve benzeri sosyo-demografik faktörler ile arasındaki korelasyonel ilişkilerin araştırılmasına yönelik akademik çalışmalara veri sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, zorbalık davranışların temelinde yatan çevresel ve bireysel faktörler hakkında derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır.

Yapı

Zorbalık Davranış Etilim Ölçeği, psikoloji alanında kabul görmüş olan zorbalık yapısı üzerine inşa edilmiştir. Zorbalık, genellikle bir bireyin (zorba) veya grubun, kendisinden daha güçsüz olan bir kişiye (kurban) karşı kasıtlı, tekrarlayıcı ve zaman içinde devam eden olumsuz eylemler sergilemesi olarak tanımlanır. Ölçek, bu etimin bilişsel ve davranışsal bileşenlerini ölçmeyi amaçlar.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, öğrencilerin fiziksel zarar verme, sözel aşağılama, dölama ve dedikodu yayma gibi dolaylı veya doğrudan **saldırganlık** davranışların sergilemeye ne kadar yatkın olduklarıdır. Bu etim, sadece gerçekleştirilmiş eylemleri değil, aynı zamanda zorbalık

yapmaya yönelik tutumlar ve niyetleri de kapsar.

Geçerlik

Ölçek, bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş olmasına rağmen, orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayı bilgisi açıkça belirtilmemiştir. Ancak geliştirme sürecinde, ölçek maddelerinin ilgili literatüre uygunluğunu sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınarak **kapsam geçerliği** çalştırmaların yapıldığı varsayılmaktadır.

Yapı geçerliğinin incelenmesi için genellikle faktör analizi yöntemleri kullanılır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı zorbalık alt boyutların ne derece doğru yansıttığını gösterir. Detaylı geçerlik analiz sonuçları için tezin tamamına başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Zorbalık Davranış Etilim Ölçeğinin iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test gibi güvenirlik analiz sonuçları orijinal özet metninde yer almamaktadır. Geliştirilen psikometrik araçlarda, ölçümün kararlılığını ve tutarlılığını göstermek amacıyla bu istatistiksel yöntemlerin uygulandığı kabul edilir.

Özellikle **davranış etilimi** gibi değişken bir yapıyı ölçen araçlarda, güvenirlik katsayısının yüksek olması, elde edilen sonuçların zaman içinde tutarlı olduğunu ve rastlantısal hatalardan arındırılmış olduğunu gösterir.

Faktör Analizi

Ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi sürecinde, zorba davranış etilimini oluşturan alt boyutların (örneğin, fiziksel zorbalık, sözel tehdit, ilişkisel zorbalık) birbirinden ayrıştırılması amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olup olmadığını ortaya koyar.

Geliştirme tezlerinde genellikle Keşfedici Faktör Analizi (KFA) kullanılarak maddelerin hangi faktörler altında toplandığı belirlenir, ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile bu yapının farklı örneklerde geçerliliği test edilir. Ölçeğin madde yapısı ve faktör yükleri, tezin metodoloji bölümünde detaylı olarak incelenmelidir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Öz Bildirim Ölçeği)

Format: Derecelendirme (Likert tipi ölçek olduğu varsayılmaktadır)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler

Yaş Grubu: 11-14 yaş (İlköğretim İkinci Kademe)

Popülasyon Detayları: İlköğretim ikinci kademe öğrencileri (6., 7., ve 8. sınıf öğrencileri) örnekleminde geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Kağıt ve kalem uygulamasına uygun, bireysel veya grup halinde uygulanabilen öz bildirim ölçeği.

Anahtar Kelimeler

psikometri, öğrenci değerlendirme, sosyal davranış, saldırganlık, doktora tezi, Satan (2006)

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile ilişkili)

Yazın Adresi: A. Satan'ın 2006 yılındaki doktora tezi çalışmasına dayanmaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2006 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Akademik ve araştırma amaçları için yazar A. Satan'dan veya tezin bulunduğu kurumdan izin alınması önerilmektedir. Ticari kullanım veya lisanslama ücretleri hakkında bilgi tezin kendisinde yer almaktadır.

Ölçeğin tam metnine (PDF) buradan ulaşılabilir: zorbalik-davranis-egilim-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Satan, A. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorba davranış eğilimlerinin okul türü ve bazı sosyo demografik değişkenler ile ilişkisi*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi. Tez bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Zorbalık Davranış Etilim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin tam maddeleri, yazarın doktora tezinde veya yukarıda bağlantısı verilen orijinal PDF dosyasında yer almaktadır. Maddeler, **zorbalık** eylemlerine (fiziksel, sözel, ilişkisel) yönelik etimleri ölçmek üzere tasarlanmıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM